

Andragoški center Slovenije

88. Statistični podatki: Aktivnost in stopnja zaposlenosti prebivalcev Slovenije spremembe v zadnjih letih in primerjave z državami EU

Ena od ciljnih vrednosti, ki naj bi jo države članice EU dosegle do leta 2020, je tudi **stopnja zaposlenosti prebivalcev**, starih med 20 in 64 leti: postavljena je na raven 75%.

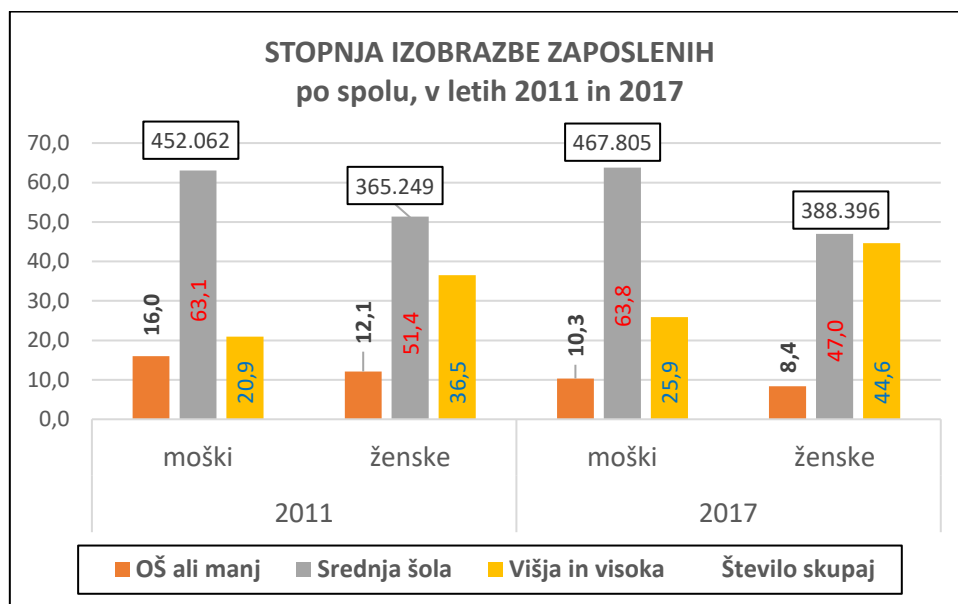
Poglejmo, kje je, po zadnjih dosegljivih podatkih (2017), na poti doseganja tega cilja Slovenija:

STOPNJA ZAPOSLENOSTI PREBIVALCEV 20-64 V IZBRANIH LETIH – po spolu					
		2008	2011	2013	2017
EU 28	SKUPAJ	70,3	68,6	68,4	72,2
	Moški	77,9	75	74,3	78
	Ženske	62,8	62,2	62,6	66,5
Slovenija	SKUPAJ	73,1	68,4	65,4	73,4
	Moški	77,4	71,8	71,2	76,9
	Ženske	68,5	64,8	63	69,7

Vir: EUROSTAT

Vidimo, da smo v letu 2017 že dosegli vrednost 73,4%. Z veliko mero verjetnosti lahko ugotovimo, da bomo zastavljeni cilj do leta 2020 zlahka dosegli, če se lahko zanesemo na predvideno gospodarsko rast in z njo povečevanje zaposlovanja. V preglednico smo vpisali tudi vrednosti za nekatera leta, ki so bila na nek način posebno zanimiva: leta 2008, tik pred izbruhom gospodarske krize, so bile vrednosti najvišje, leta 2013, ko se je kriza končno odbila od svojega dna, pa so bile vrednosti najnižje. (Leto 2011 smo izbrali zato, ker se podatki na portalu SI-STAT, ki jih bomo predstavili v nadaljevanju, začnejo s tem letom.) V primerjavi s povprečjem držav članic EU opazimo nekatere razlike po spolu: v EU se zaposlenost žensk med krizo skorajda ni spremenila, medtem ko se je v Sloveniji znižala za 5,5 odstotnih točk. Po koncu krize pa se je zaposlenost žensk pri nas tudi bolj povečala v primerjavi z moškimi (za 6,7 odstotnih točk).

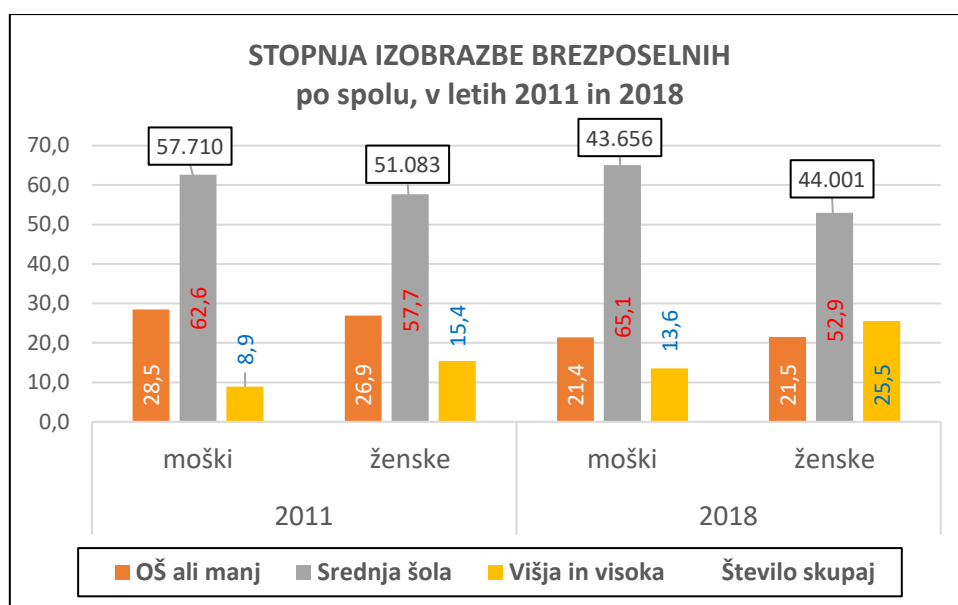
Zanimivi so tudi podatki o izobrazbeni sestavi zaposlenih po spolu in spremembe nastale v obdobju med 2011 in 2017:

Vir: SI-STAT

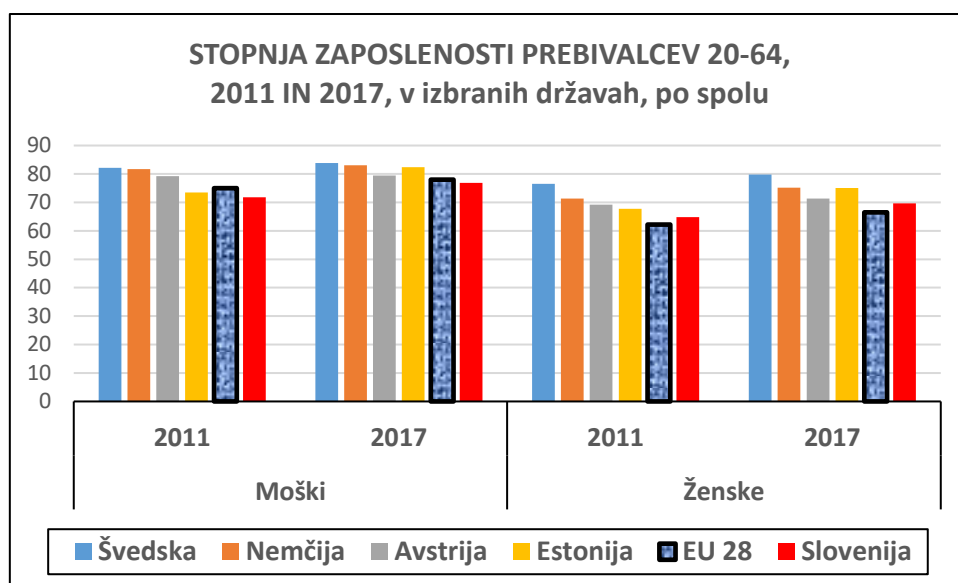
Iz slike lahko razberemo izrazito izboljšanje izobrazbe med zaposlenimi, vendar vidimo zelo velike razlike med spoloma: pri moških se je razmerje spremenilo med nižje in višje izobraženimi (delež srednje izobraženih se domala ni spremenil), medtem ko se je pri ženskah na račun višje izobraženih zmanjšal tudi delež srednje izobraženih. Podatek, da je med vsemi zaposlenimi ženskami kar 44,6% višje ali visoko izobraženih je res izjemen. Tudi skupno število zaposlenih žensk se je bolj povečalo kot skupno število zaposlenih moških.

Za primerjavo si oglejmo še izobrazbeno sestavo brezposelnih. Najprej pade v oči dobrodošlo zmanjšanje skupnega števila brezposelnih, pri čemer je bilo zmanjšanje izdatnejše pri moških (za 14 tisoč v primerjavi s 7 tisoči pri ženskah). Zanimivo pa je, da se je pri obeh spolih povečal delež brezposelnih z dokončno višjo ali visoko izobrazbo.

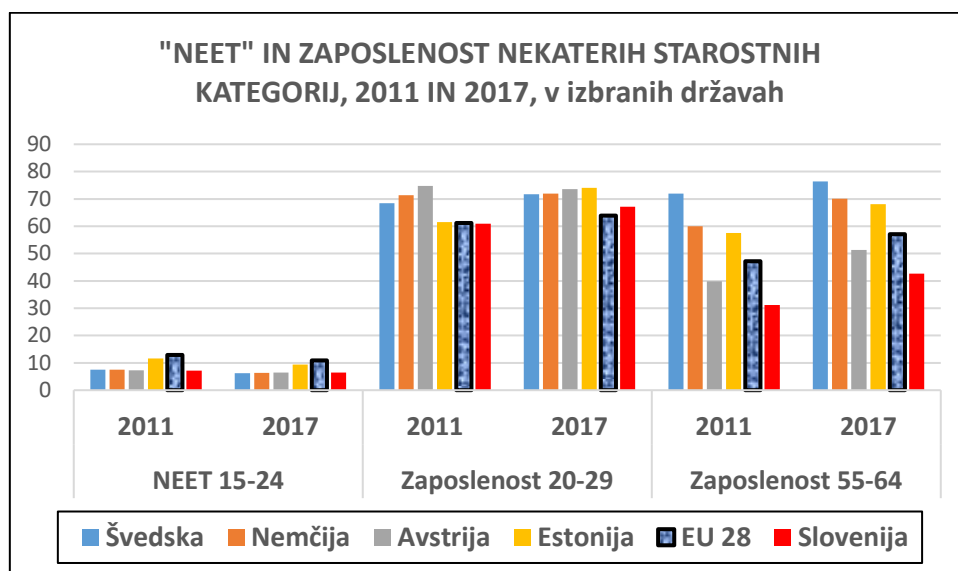
Vir: SI-STAT

Naredili smo tudi nekaj primerjav z nekaterimi izbranimi državami: s Švedsko kot vzorno državo, z Nemčijo kot neke vrste referenco, z Avstrijo kot sosednjo, z Estonijo pa kot novo članico, ki se je v družini EU po marsikaterem kazalcu bolj znašla kot Slovenija. Dodali smo tudi podatke za povprečje EU 28.

Vir: EUROSTAT

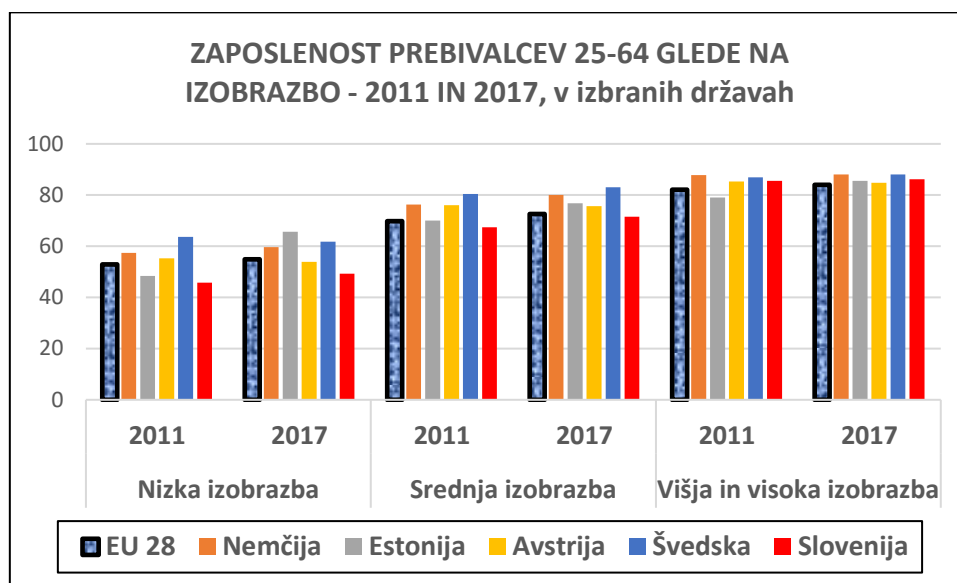
Po pričakovanih najvišje vrednosti dosega Švedska, ki ji sledi Nemčija, vendar lahko ugotovimo, da je Estonija svoje vrednosti med letoma 2011 in 2017 precej povečala, tako da se je vrednostim, ki jih dosega Nemčija že zelo približala. Slovenija je glede zaposlenosti žensk nad povprečjem EU, pri moški pa še nekoliko zaostaja.

Vir: EUROSTAT

Podatke smo omejili še na dve starostni skupini, na mlade 20-29 in starejše 55-64. Dodali pa smo še podatke o mladini, ki ni vključena niti v izobraževanje niti nima statusa nezaposlenih. Ugotovimo lahko, da je stopnja zaposlenosti v Sloveniji predvsem pri starejši kategoriji prebivalcev izrazito nizka. Kot zelo pozitivno pa lahko ocenimo dvig te vrednosti med letoma 2011 in 2017, saj se je ve tem obdobju povečala kar za 11,5 odstotnih točk. Pri mlajših se je v tem obdobju povečala za 6,2 odstotni točki, tako da smo za malenkost prehiteli vrednost evropskega povprečja. Delež mladine 15-24 brez statusa, je v vseh državah

razmeroma visok, kar kaže tudi povprečje EU 28 (10,9% v letu 2017). V Sloveniji je nekoliko pod tem povprečjem (6,5%).

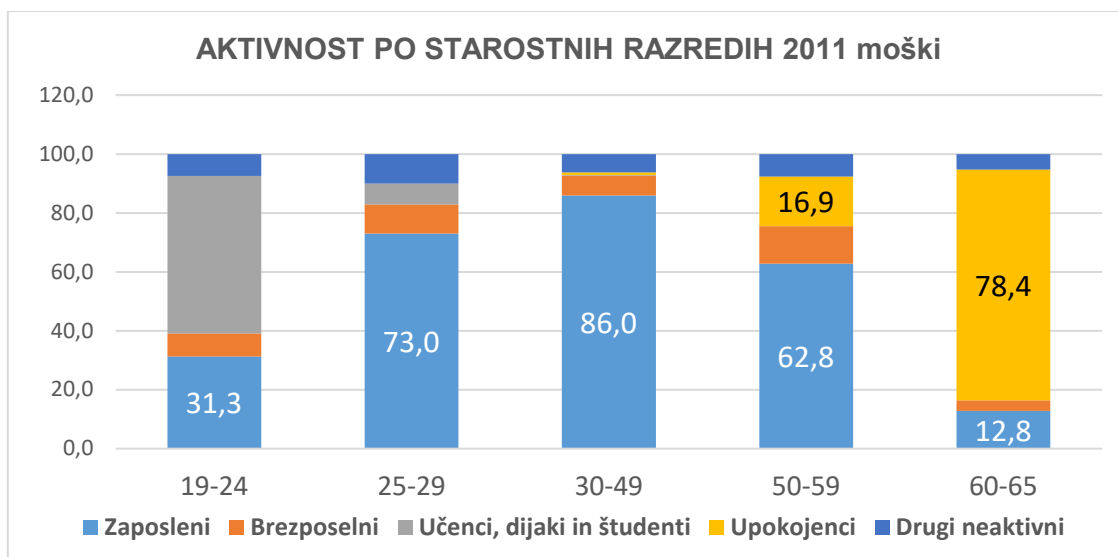

Vir: EUROSTAT

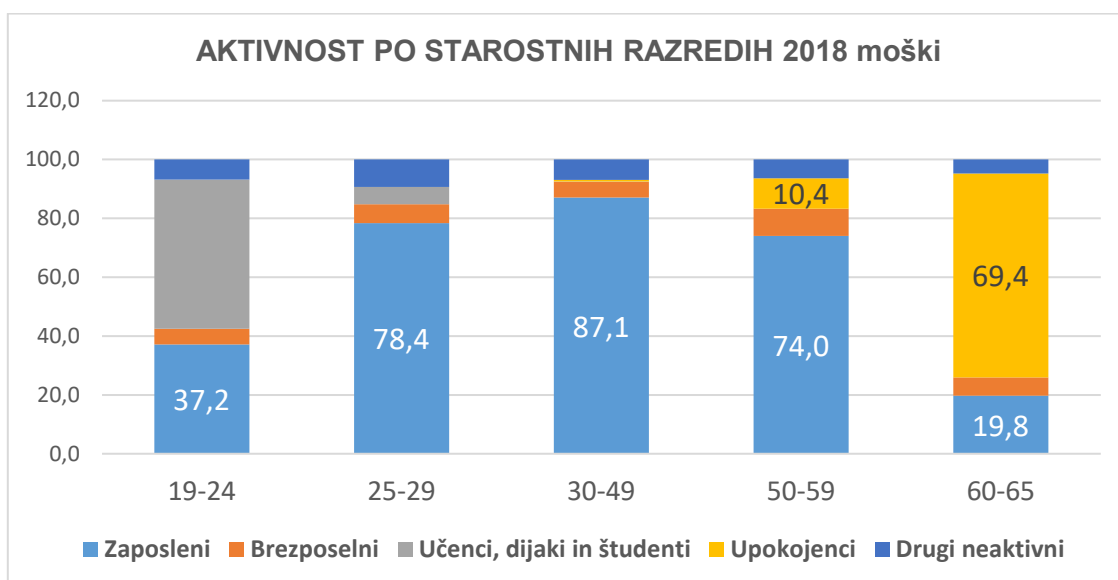
S stališča izobraževanja odraslih so najbolj zanimivi podatki o zaposlenosti prebivalcev glede na njihovo izobrazbo. Na zgornji preglednici vidimo, da je v vseh državah zelo velika odvisnost zaposlenosti od dosežene izobrazbe. To velja tudi za Švedsko, čeprav so pri njej razlike manjše (na primer med srednje in višje izobraženimi je razlika 5 odstotnih točk, povprečje EU 28 pa je slabih 10 odstotnih točk (pri Sloveniji je ta razlika kar 14,7 odstotnih točk). Seveda pa je najbolj zaskrbljujoča nizka stopnja zaposlenosti pri nižje izobraženih, kar je še posebej pereče za Slovenijo: zgolj polovica prebivalcev 20-64, ki ima dokončano manj kot poklicno šolo je zaposlenih (med letoma 2011 in 2017 se je ta odstotek povečal samo za 4,5 odstotnih točk). Glede stopnje zaposlenosti višje izobraženih se lahko primerjamo z najboljšimi in smo za več kot dve odstotni točki tudi nad povprečjem EU 28.

V nadaljevanju si pogledimo nekaj podatkov vzetih iz portala SI-STAT, najprej po določenih starostnih razredih, potem pa še glede na celotno populacijo starejših od 15 let. Zanimale so nas predvsem spremembe med letoma 2011 in 2018.

Na spodnjih dveh slikah vidimo zelo opazne spremembe pri deležih aktivnih moških v zgornjih in spodnjem starostnem razredu: med mladimi 19-24 se je delež zaposlenih povečal za slabih šest odstotnih točk, v starostni skupini 50-59 celo za 11,2 odstotni točki in celo v skupini 60-65 za kar sedem odstotnih točk.

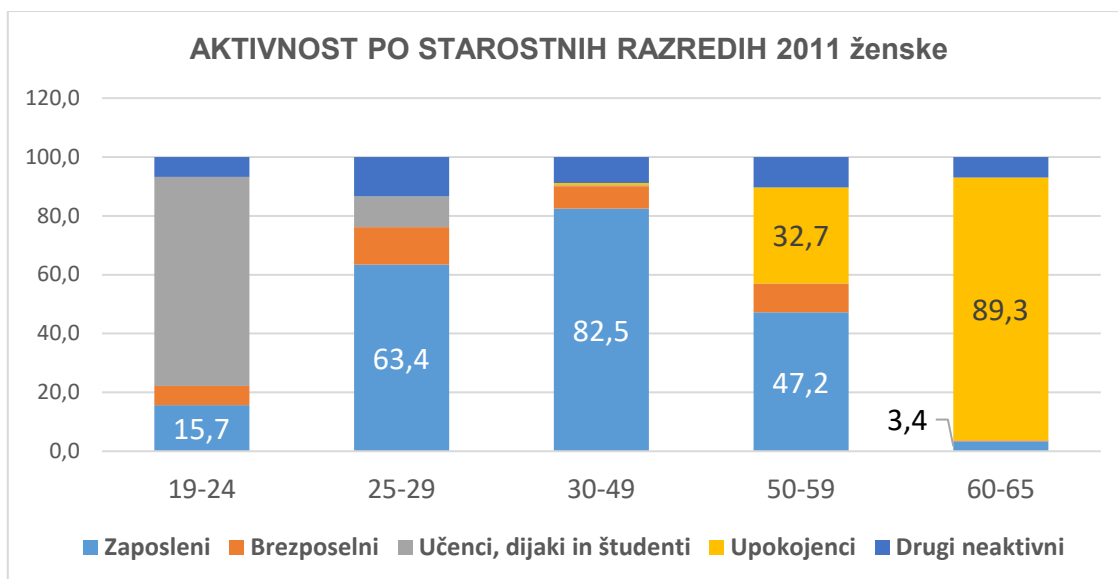

Vir: SI-STAT

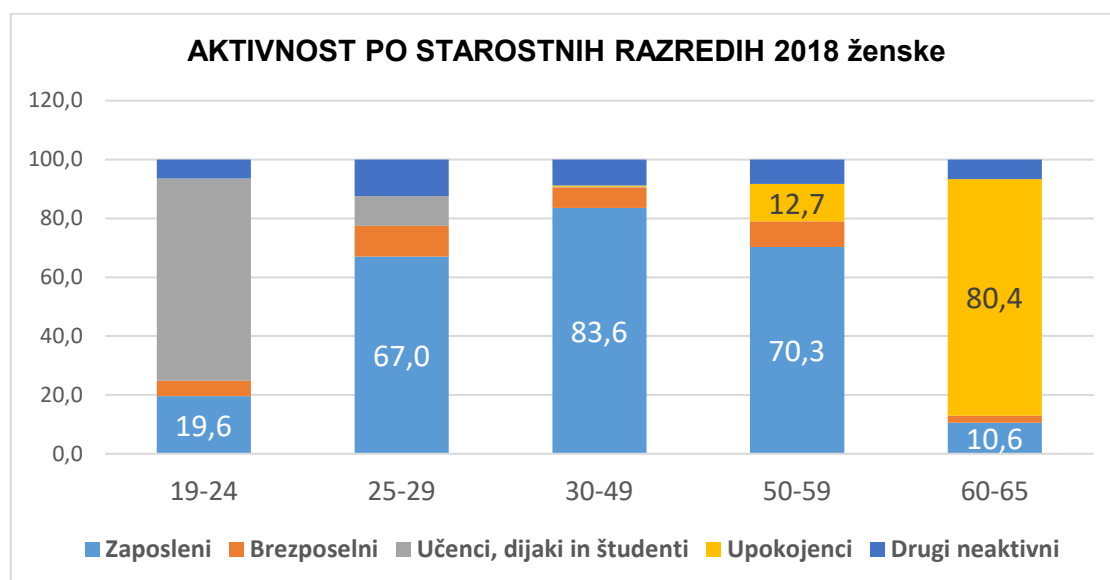

Vir: SI-STAT

Tudi pri ženskah so te spremembe očitne: še posebej neverjetna sprememba v stopnji zaposlenosti je nastala v starostni kategoriji 50-59, kjer se je v samo 8 letih delež zaposlenih žensk dvignil iz 47,2 na 70,3%. Znatno dvig zaposlenosti je v tem obdobju nastal tudi pri starostni kategoriji 60-65, pri kateri se je stopnja zaposlenosti dvignila iz 3,4 na 10,6%.

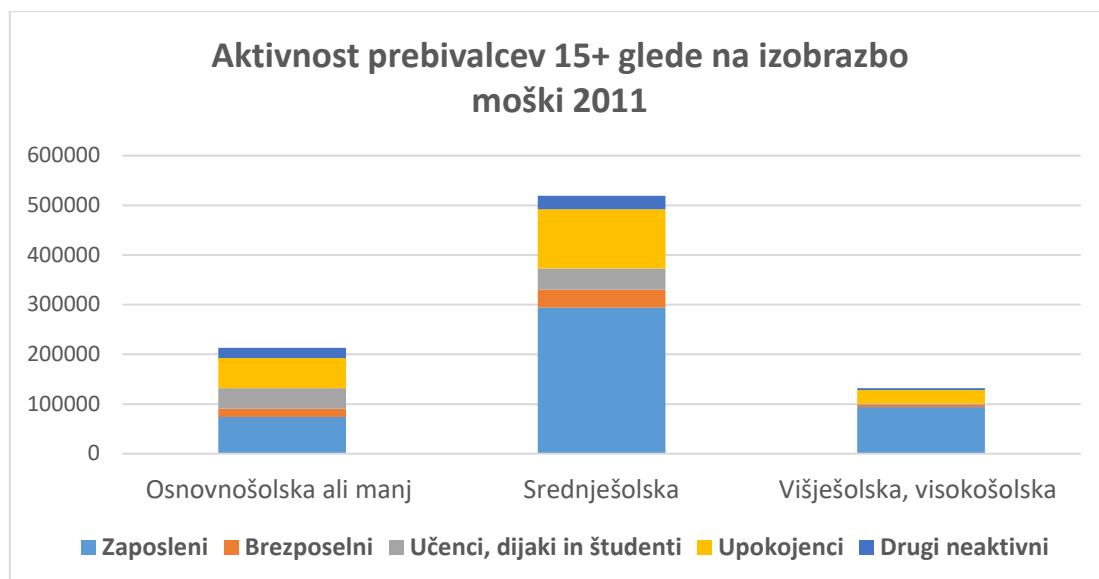
Vir: SI-STAT

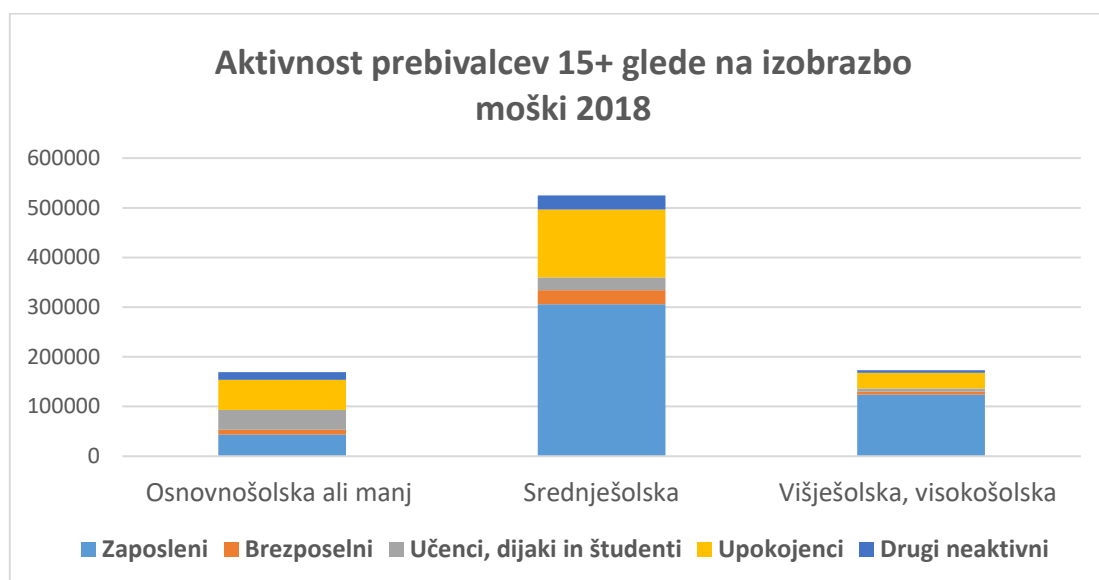
Vir: SI-STAT

Če stopnjo zaposlenosti primerjamo glede na doseženo izobrazbo (v tem primeru so dosegljivi zgolj podatki za celotno populacijo starejših od 15 let) so vrednosti še vedno daleč od zelenih. Podatke smo razdelili tudi po spolu.

Najprej pogledajmo statuse aktivnosti moških glede na izobrazbo in tudi v sorazmerju z deležem posameznih kategorij izobrazbe. Iz spodnjih dveh slik je razvidno, da sta se med letoma 2011 in 2018 spremenila predvsem deleža manj in bolj izobraženih: prvi se je znatno znižal, drugi pa sorazmerno zvišal. Posebno opaznih sprememb glede aktivnosti iz teh dveh slik ni videti.

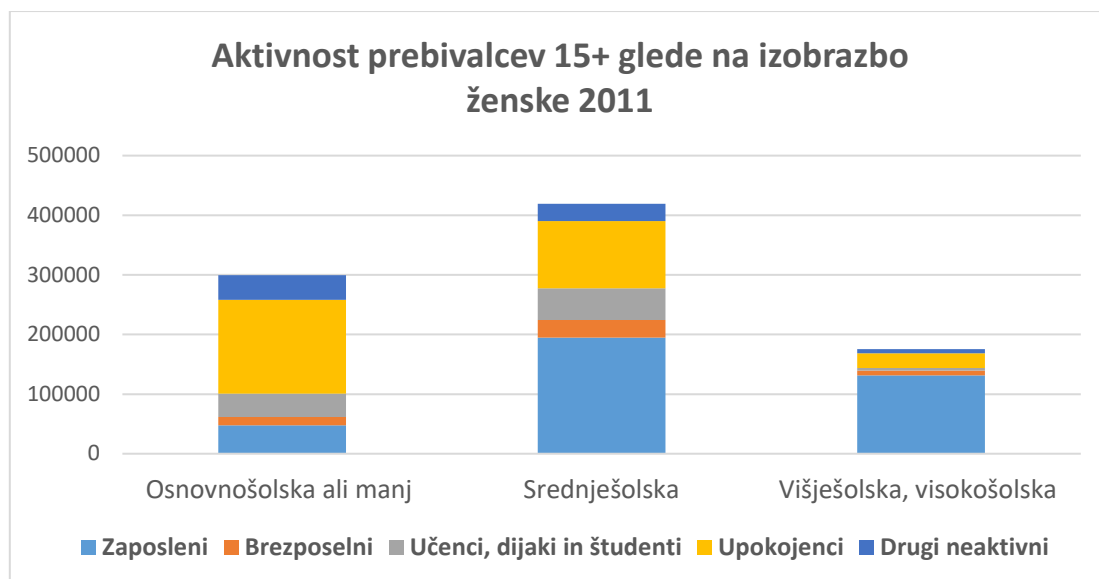

Vir: SI-STAT

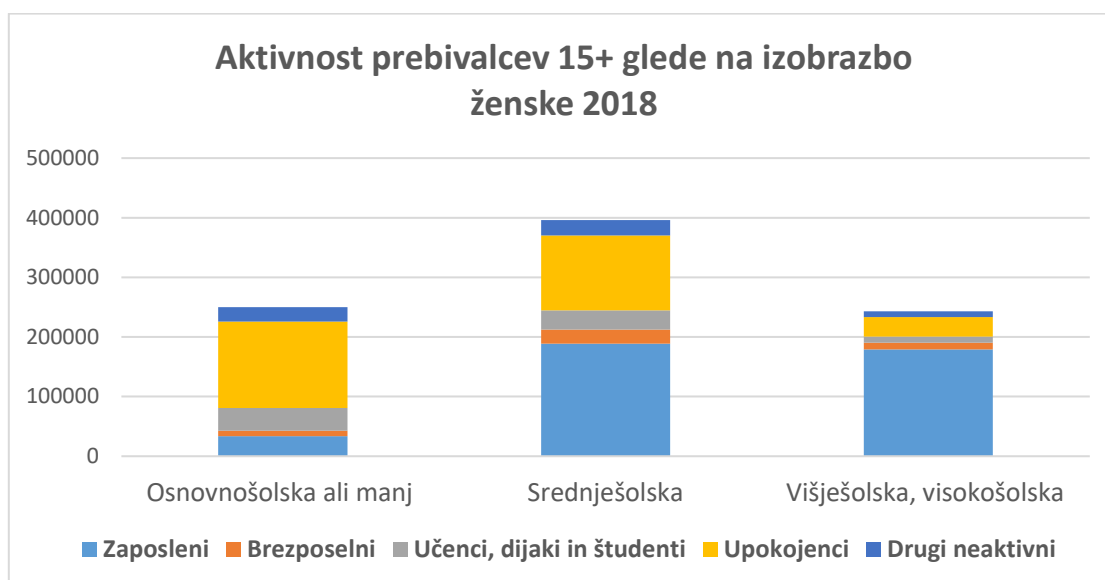

Vir: SI-STAT

Pri ženskah, ki so prikazane na spodnjih dveh slikah, so spremembe glede zmanjšanja deleža manj izobraženih in povečanja deleža bolj izobraženih še bolj opazne. Predvsem pa je opazen izjemno velik delež upokojenih nižje izobraženih žensk v letu 2011: iz prvega stolpca lahko razberemo, da je bilo med 300 tisoč ženskami, starejšimi od 15 let, ki so imele dokončano samo osnovno šolo, kar skoraj 160 tisoč upokojenih in še dobrih 40 tisoč drugače neaktivnih. Ta podatek bomo bolj nazorno predstavili v nadaljevanju.

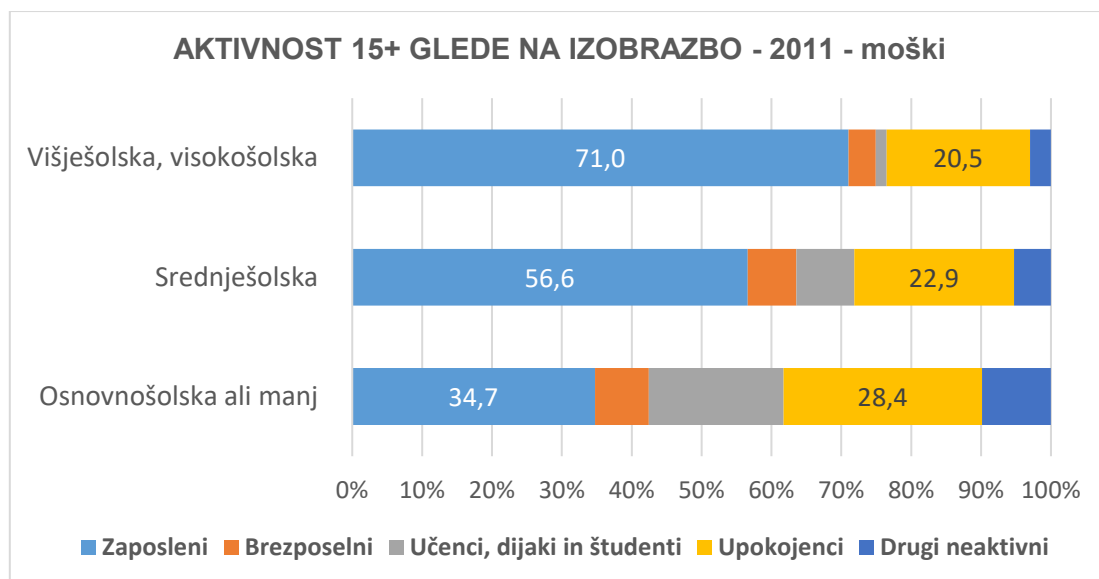
Vir: SI-STAT

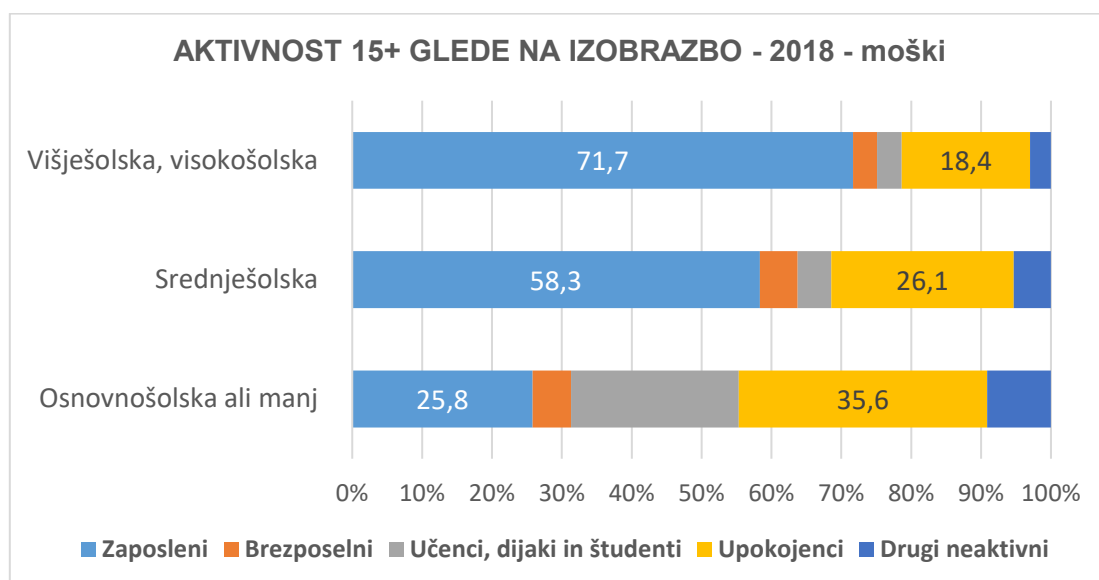
Vir: SI-STAT

Na koncu pogledimo še zgoraj prikazane podatke predstavljene po deležih.

V vseh primerih vidimo zelo velike razlike v aktivnosti glede na doseženo izobrazbo. Pri moških (spodnji dve sliki) je pri vseh izobrazbenih skupinah med letoma 2011 in 2018 opazen padec stopnje brezposelnosti, pri zgornjih dveh izobrazbenih stopnjah nekoliko povečan delež zaposlenih, pri manj izobraženih pa znaten padec zaposlenih in občutno povečan delež upokojenih.

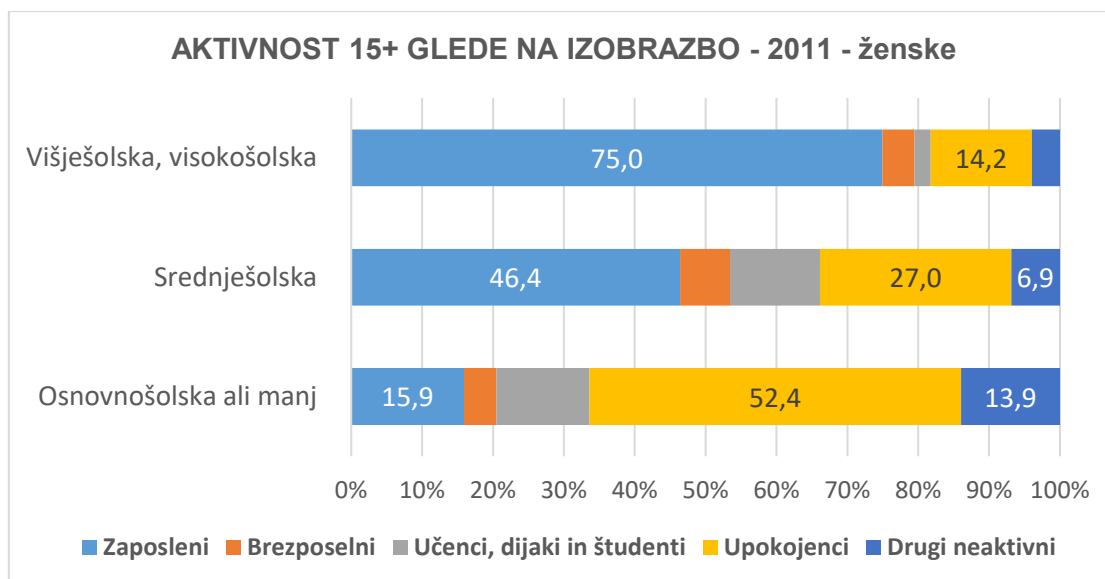
Vir: SI-STAT

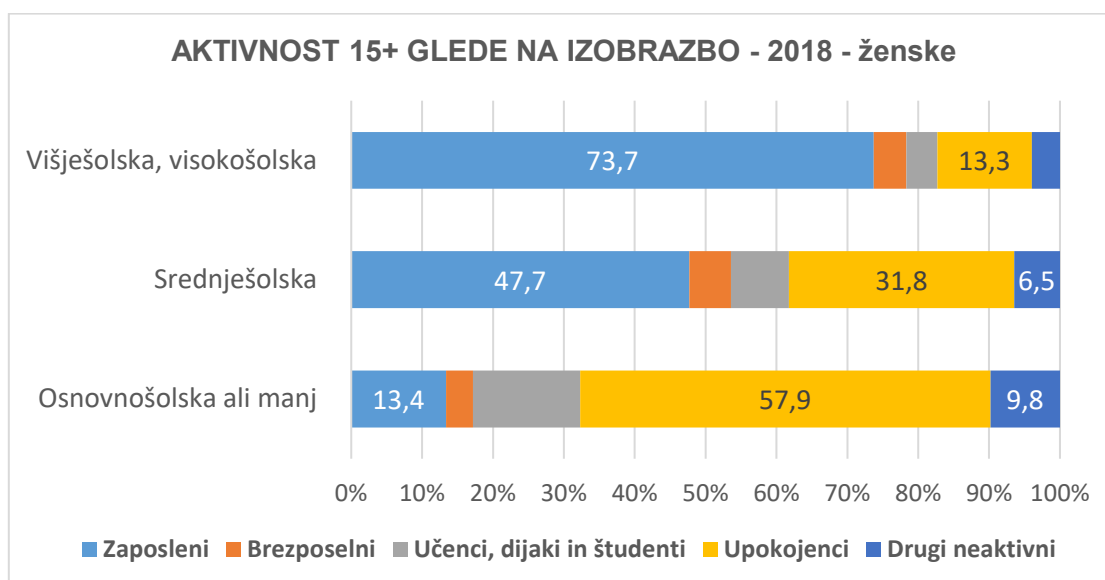
Vir: SI-STAT

Pri ženskah kažejo podatki skoraj enako sliko s to razliko, da so se bolj upokojevale tudi srednje izobražene ženske.

Razliko med podatki, ki zajemajo vse prebivalce, starejše od 15 let in podatki, kjer lahko starostne kategorije razmejimo, je v velikem deležu starejših od 65 let (leta 2018 je bilo starejših od 65 let v Sloveniji okrog 370 tisoč), ki so praviloma nižje izobraženi in domala vsi po statusu neaktivni.

Vir: SI-STAT

Vir: SI-STAT

Če sklenemo: iz vseh predstavljenih podatkov lahko zaključimo, da je dosežena izobrazba še vedno ključen dejavnik pri vključevanju v aktivno življenje, kar še posebej velja pri ženskah. Kljub uresničljivim napovedim, da bomo kazalec stopnje zaposlenosti do leta 2020 zlahka dosegli, je s stališča izobraževanja odraslih še vedno zelo pomemben podatek, da je stopnja aktivnosti starejših prebivalcev, predvsem nižje izobraženih, izrazito nizka in daleč pod ravnijo primerljivih držav.

Informacijo pripravil: mag. Peter Beltram, peter.beltram@acs.si

Kontaktna oseba: mag. Peter Beltram, peter.beltram@acs.si